

Політичні еліти і політичне лідерство

1

• Сутність і функції політичної еліти

2

• Концепції політичного елітизму

3

• Типологія політичних еліт

4

• Сутність та природа політичного лідерства

5

• Типологія та функції політичних лідерів

1

Еліта

від франц.

- ✓ **кращий**
- ✓ **обраний**
- ✓ **відбірний**

провідні верстви
суспільства, які
здійснюють
керівництво у
певних галузях
суспільного
життя

економічна

військова

**духовно-
інтелектуальна**

політична

наукова

Платон

- Пояснював природність і необхідність існування еліти з огляду на своє вчення про душу

Ж. Боден

- Еліта – творча меншість суспільства

М. Вебер

- Еліта – особистості, наділені харизмою

В. Парето

- Еліта – люди, що досягли найбільших висот у тій або іншій сфері діяльності

Г. Моска

- Еліта – найактивніші в політичному відношенні люди, орієнтовані на владу

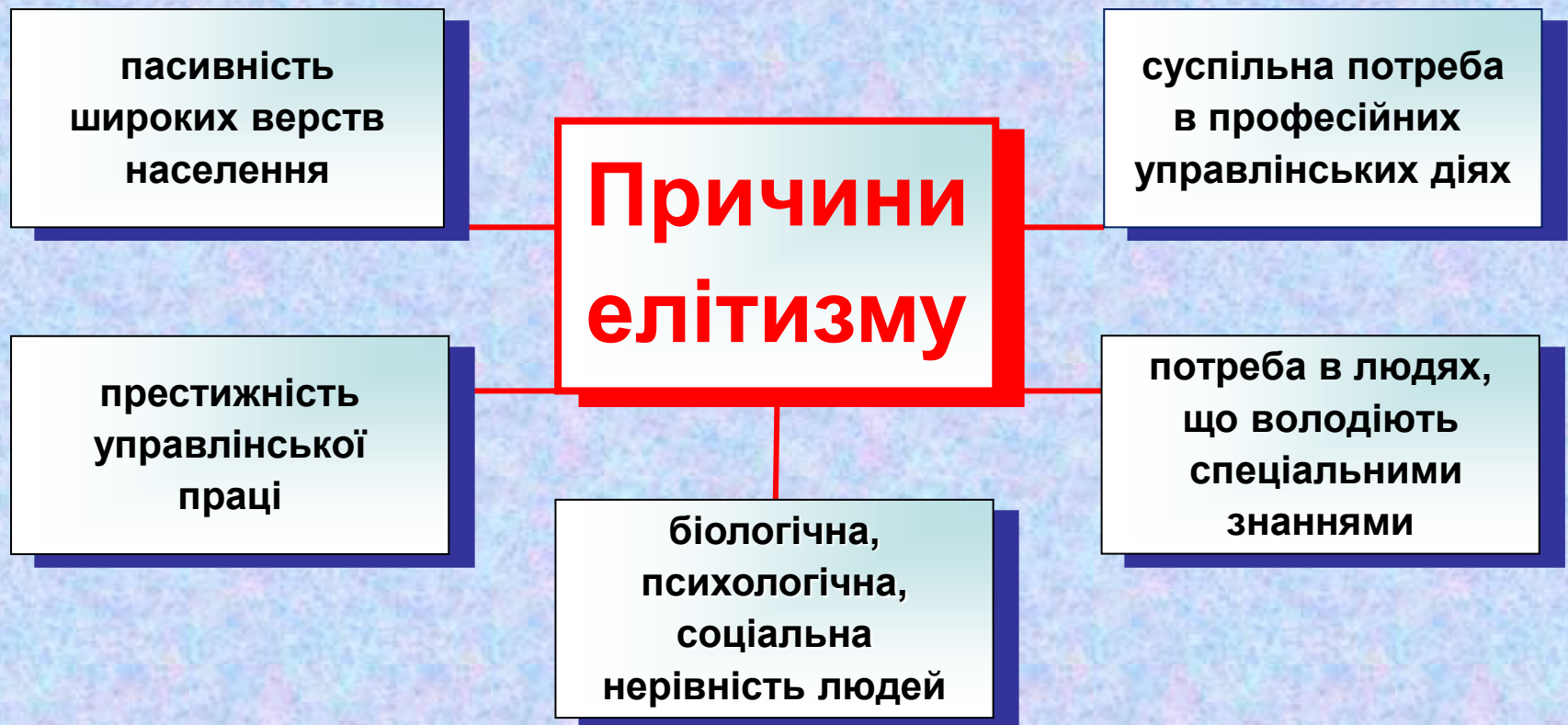
Х. Ортега-і-Гассет

- Еліта – особи, що інтелектуально чи морально стоять над масою і володіють найвищим почуттям відповідальності

Сутність ЕЛІТИЗМУ:

суспільством завжди править **еліта** - вибрана меншість, наділена особливими соціальними, психологічними й політичними якостями

ПОЛІТИЧНА ЕЛІТА – сукупність осіб, які виділяються з політичного середовища на основі вищого ступеня розвитку окремих політичних якостей

ПОЛІТИЧНА ЕЛІТА – самостійна, вища, відносно привілейована група людей, наділена особливими якостями, яка бере безпосередню участь у здійсненні державної влади або впливає на неї

невелика,
достатньо
самостійна
соціальна група

високий
соціальний
статус

право на
привілеї

Характерні
риси
політичної
еліти

значні обсяги
державної та
інформаційної
влади

організаторські
здібності,
талановитість

безпосередність
у здійсненні
влади

Функції політичних еліт

стратегічна

- розробка стратегії і тактики розвитку суспільства
- визначення політичної програми дій

інтегративна

- забезпечення цілісності й єдності суспільства
- уникнення соціально-політичних конфліктів, знаходження оптимальних варіантів їх розв'язання

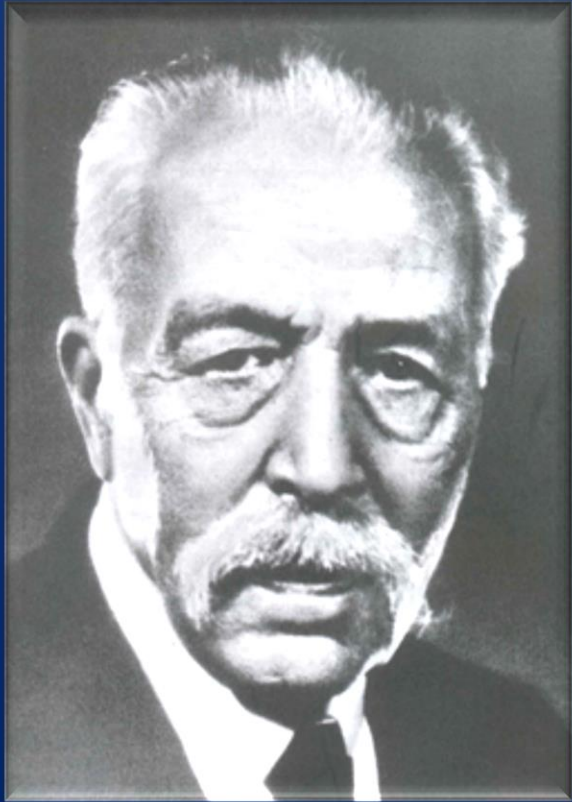
регулятивна

- регулювання суспільних відносин
- розв'язання назрілих суспільних проблем
- здійснення розподілу й перерозподілу ресурсів

комунікативна

- забезпечення горизонтальних зв'язків у суспільстві
- здійснення вертикальної комунікації між владою і масами

Концепції політичного елітизму

Гаєтано Моска
(1858-1941)

італійський соціолог,
політолог

Вільфредо Парето
(1848-1923)

італійський економіст,
соціолог

Роберт Міхельс
(1876-1936)

німецький соціолог,
політик

Концепція Г. Моски «Пануючий клас» (1896)

Неминучий поділ суспільства на два класи

клас, який управляє
політичний (правлячий)
клас

незначна меншість
суспільства

клас, яким управляють

більшість суспільства

Дві тенденції в розвитку правлячого класу

аристократична

демократична

прагнення
політичного класу
стати спадковим

поповнення
політичного класу за
рахунок найбільш
здібних представників
нижчих верств

ЗАСТІЙ

СТАБІЛЬНІСТЬ

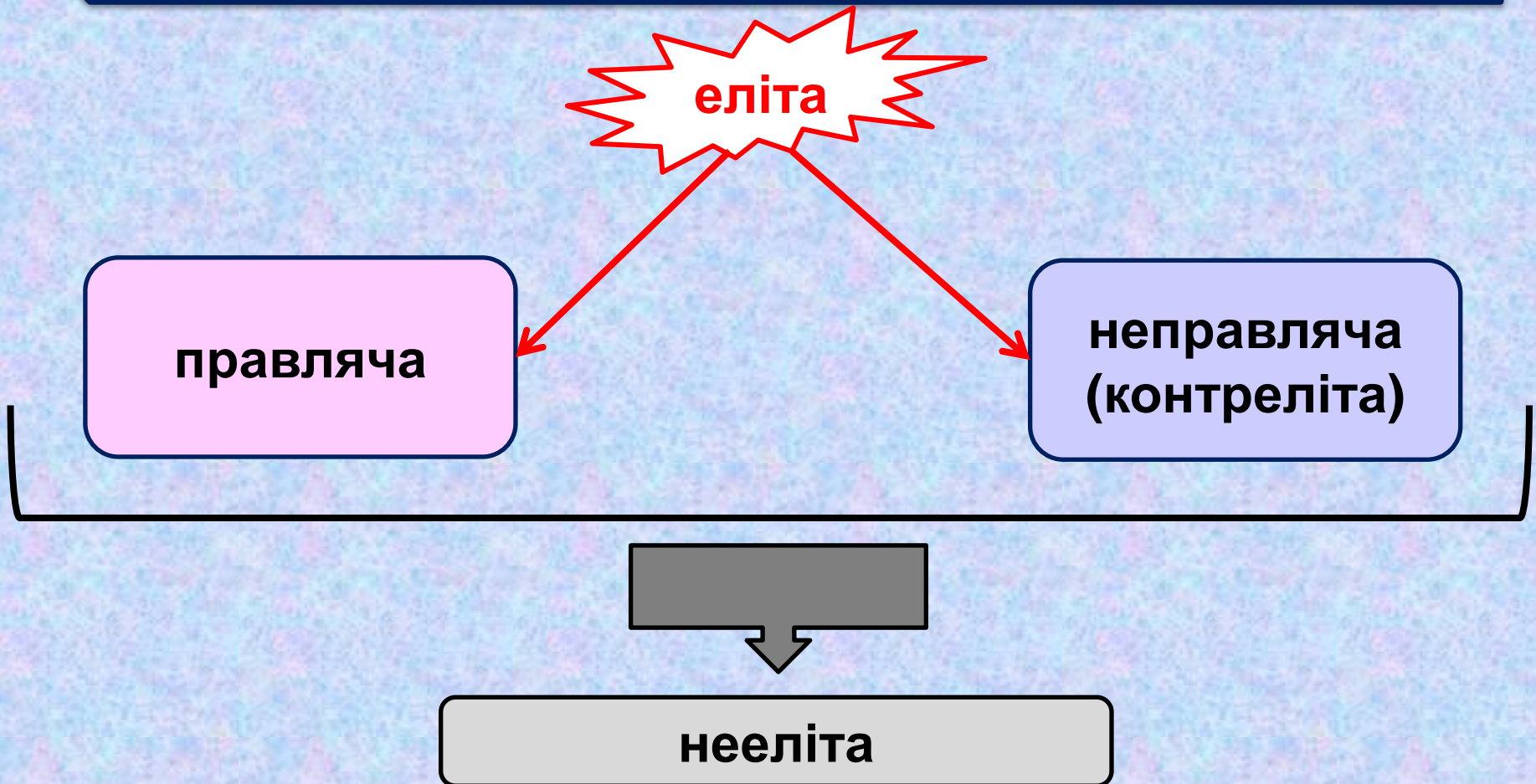
ОНОВЛЕННЯ

РІВНОВАГА

Концепція В.Парето

«Трактат із загальної соціології» (1916)

Типи правлячих еліт (за В.Парето)

ЕЛІТА «ЛЕВІВ»

- ✓ крайній консерватизм,
- ✓ силові методи,
- ✓ проти радикальних змін

в умовах
політичної
стабільності

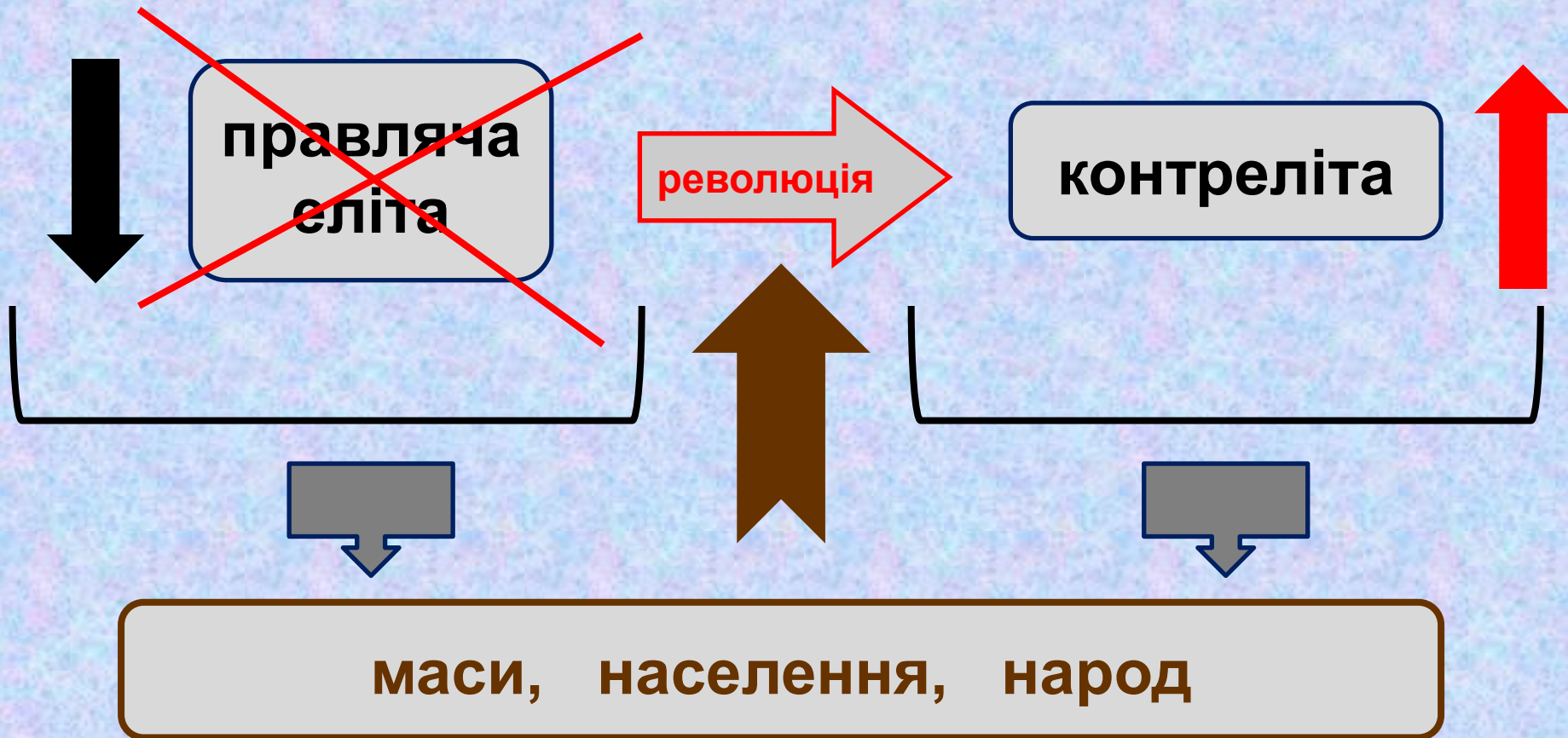
ЕЛІТА «ЛИСІВ»

- ✓ динамізм
- ✓ методи обману та переконання
- ✓ за радикальні перетворення

в умовах
нестабільності

Закон циркуляції еліт

Концепція Р. Міхельса

«До соціології партійності в сучасній демократії» (1911)

Залізний закон олігархії

Партія

керівна меншість

рядові члени

Суспільство

еліта

маси

Неможливість і недоцільність демократії як безпосередньої влади мас

3

Типологія політичних еліт

За місцем у політичній системі

правляча

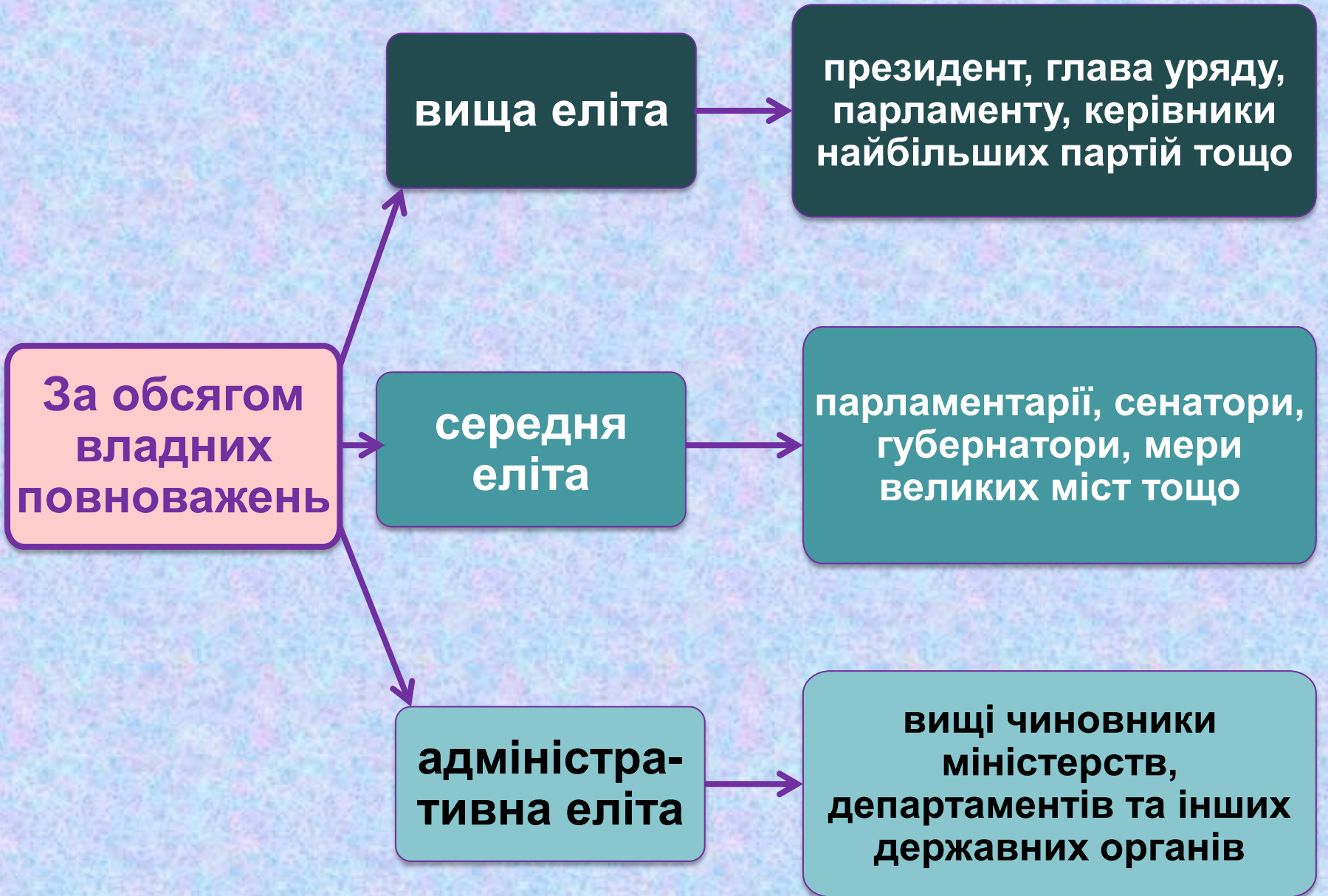
опозиційна
еліта

контреліта

За стилем правління (В.Парето)

ЕЛІТА
«ЛЕВІВ»

ЕЛІТА
«ЛИСІВ»

За часом і засобами утвердження панування

Традиційні еліти

традиційні цінності

родова знать,
земельна
аристократія,
воєнна еліта,
релігійні ієрархи

Сучасні еліти

сучасні цінності

підприємці, освічені
політичні лідери,
представники
науково-технічної
інтелігенції,
мистецтв

За способом формування

ЗАКРИТІ ЕЛІТИ

СИСТЕМА ГІЛЬДІЙ

- відбір з нижчих верств самої еліти
- поступове і повільне просування по службі
- вузьке коло селекторату
- численні формальні вимоги
- партійність, особиста відданість
- призначення

ВІДКРИТІ ЕЛІТИ

АНТРЕПРЕНЕРСЬКА СИСТЕМА

- відбір із будь-яких суспільних груп
- можливе швидке потрапляння до еліти
- широке коло селекторату
- невелика кількість формальних вимог
- професійність, особисті якості
- вибори

За видами політичної діяльності

Сутність та природа політичного лідерства

**Особливості політичного
лідерства**
(на відміну від лідерства в
малих групах)

Політичне
лідерство – це
дистанційне
лідерство

Політичне
лідерство – це
багаторівневе і
багаторольове
лідерство

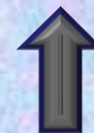
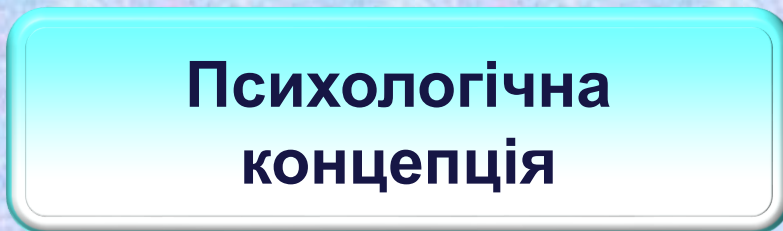
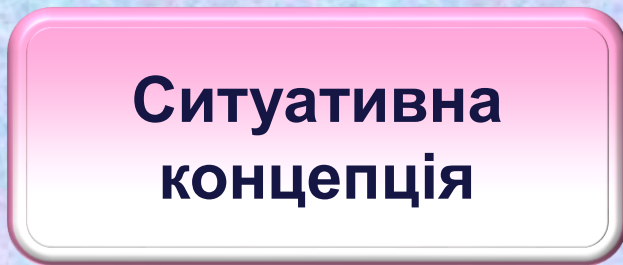
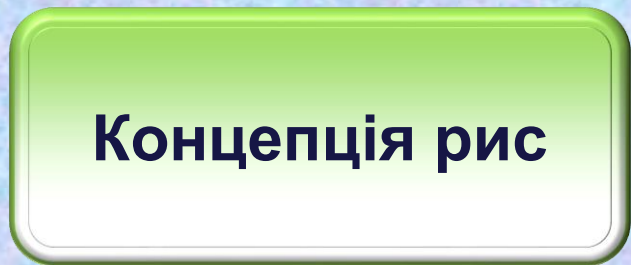
Політичне
лідерство – це
корпоративне
лідерство

Концепція рис

**Ситуативна
концепція**

**Концепції витоків
політичного лідерства**

**Психологічна
концепція**

5

Типологія політичного лідерства (за М.Вебером)

традиційне

звичка

харизматичне

віра, емоції

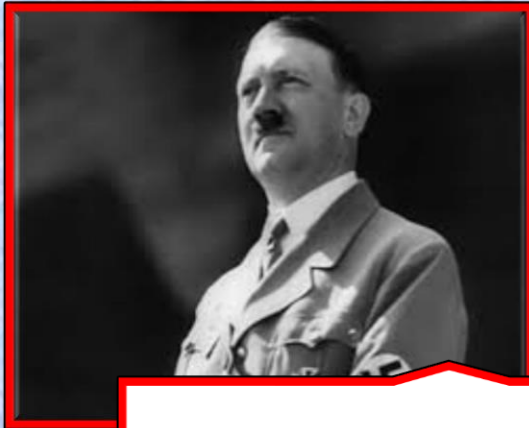

раціонально-
легальне

розум

За стилем політичної діяльності

цезаристський

плутократичний

популістський

професійний

За іміджем і ролевим призначенням

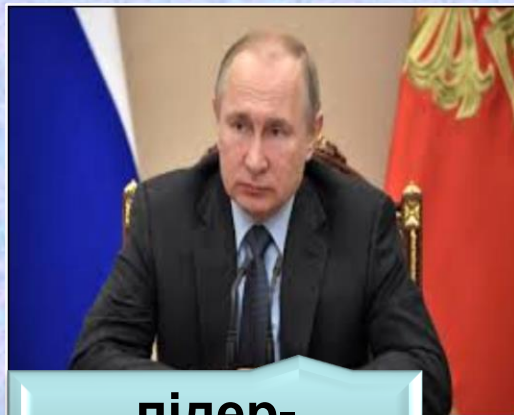
**лідер-
прапороносець**

**лідер-
служитель**

**лідер-
торговець**

**лідер-
пожежник**

**Маргарет
Херманн**

**комбінований
тип**

За цілями та впливом на суспільство

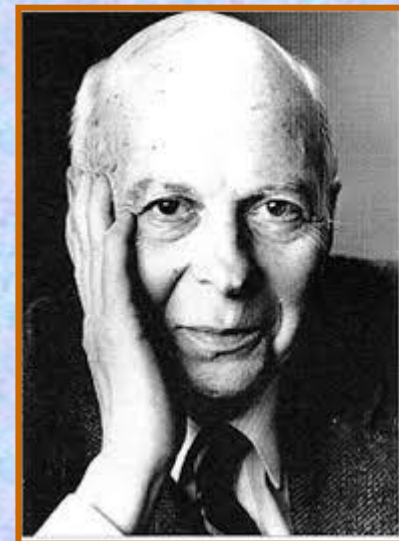
консерватор

реформатор

революціонер

Роберт Такер
(1918-2010)

За методами управління суспільством

авторитарний
лідер

демократичний
лідер

Функції політичних лідерів

В умовах надзвичайної ситуації

- ☑ аналітична;
- ☑ стратегічна;
- ☑ мобілізаційна.

В умовах відносної стабільності

- ☑ артикуляційна;
- ☑ новаторська;
- ☑ інтегративна;
- ☑ організаторська;
- ☑ комунікативна.

Дякую за увагу!!!

